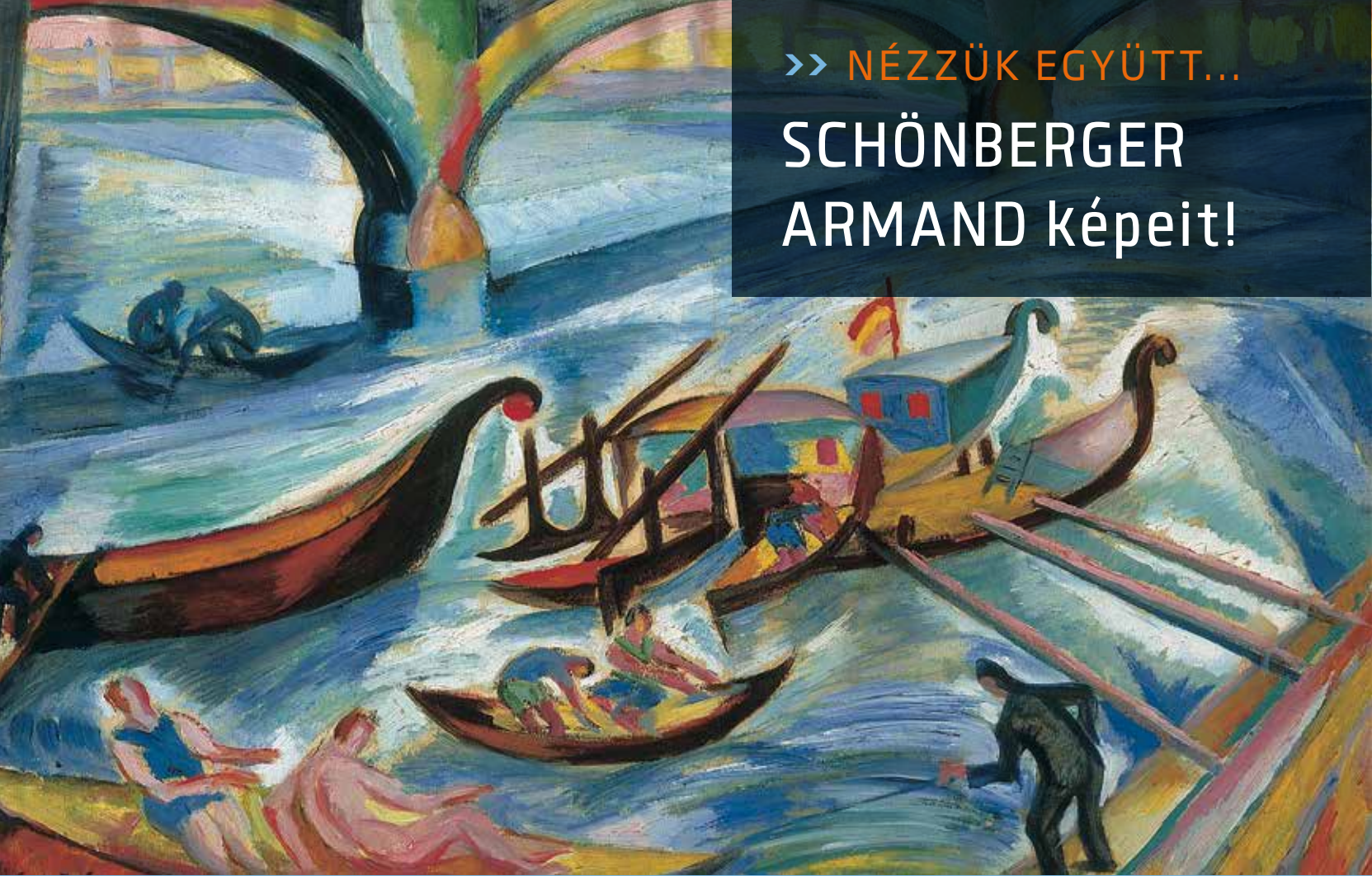


>> NÉZZÜK EGYÜTT...

SCHÖNBERGER ARMAND képeit!



Schönberger Armand izgalmas, élénk színekkel festett, szögletes formákból épülő képein a nagyvárosi nyüzsgés jelenik meg. Lássuk, hogyan alakult ez a kifejezőmód!

A festő 1885-ben született a mai Szlovákiához tartozó Galgócon. A nyolcgyerekes család Armand ötéves korában Budapestre költözött. Szülei nem tudták támogatni a művészi pályán, ezért önképzéssel kezdte a rajztanulást. Eleinte a Nemzeti Múzeumban Munkácsy Mihály olajfestményeit másolta. Később esti tanfolyamon, majd Münchenben egy művészeti iskolában tanult. Utána a Münchener Művészeti Akadémiára járt, nyaranta

pedig a híres nagybányai művésztelepet látogatta. Nagy hatással volt rá az akkoriban szerveződő „neós” (a *neo* görög szóból, jelentése: új, újjító) csoport szemlélete. A nagybányai művésztelepen a korszak jelentős alkotói fordultak meg, a fiatal művészek mestereik – Réti István, Ferenczy Károly, Thorma János – hagyományos, természet utáni festészetét elavultnak érezték. A korszakban megszokott volt, hogy a művészek müncheni, esetleg bécsi akadémiai tanulmányaik után Párizsban is megfordultak. A francia élmények hatására új művészeti látásmód alakult ki: már nem egységes harmóniára törekedtek, hanem az erős színek hatásával

játszottak. A természetközeli ábrázolást felváltották a városi környezet és a modern társadalom témái. Két eltérő irány, az érzelmeket kifejező expresszionizmus és a geometriai formákból építkező kubizmus került előtérbe. A művészek a két irányzat ötvözésével is kísérleteztek, ez a kubo-expresszionizmus.

Ebben a pezsgően újító közegben formálódott Schönberger Armand festészeti kifejezőmódja. Ő is eljutott Párizsba, ahol az avantgárd irányzatok térszemléletét és a bátor színhasználatot tanulmányozta. Az inspiráló élmények hatására a kubizmus és az expresszionizmus elemeit vegyítő grafikákat és festményeket készített. Sőt, még a szobrászatba is belekóstolt. Képein hangsúlyos a kontrasztos színhasználat és a formák lendületes rajza. Nézzük a *Dunai rakpart* című képet! A csónakban ülő és a parton álló alakok kidolgozatlanágához képest a hajók formája pontosan kivethető. A háttérben a híd szivárványos színekben játszik, de csak sejteni lehet a part vonalát. A folyó élénk, kékes árnyalatai érzékeltetik a hullámozást, szinte hallani, ahogy a víz nyaldossa a partot.

Schönberger Kassák Lajoshoz is kötődik, akinek munkáival a tavaszi Sztakötőben ismerkedtünk meg. Kassák avantgárd folyóiratai, *A Tett* és a *Ma* körébe tartozott a képzőművész Schönberger is, 1917-ben pedig részt vett a *Hetek* (más néven *Fiatalok*) festőcsoport megalapításában. A csoport több kiállítást is szervezett. Tagjai (Schönbergeren kívül például Kmetty János, Uitz Béla, Nemes Lampérth József) a geometrikus szerkesztést erőteljes érzelmek kifejezésével és hangsúlyos színhasználattal ötvözték. A *Rózsadomb* című képen érzékelhető Kassák hatása. A háttérben a dombra felkapaszkodó szögletes házak az



előtér fáiak gömbölyű lombja ellensúlyozza. A kép hangulata a kékes színárnyalatoktól álomszerű, mintha baljós felhő ereszkedne a tájra.

A poszteren látható kép az 1920-as években készült, a címe: *Nagyvárosi fények*. Bár mozgást nem látunk a képen, az utcára vetülő fények játékától mégis élénk és mozgalmas az összehatás. Gondolj csak bele, milyen lehetett a húszas években a városi élet! Találsz a nagyvárosokra jellemző elemeket a képen?

Schönberger művészete a két világháború között teljesedett ki, ekkor készültek mozgalmas, színkontrasztra építő képei a mulatók, kávéházak világáról, meg a nagyvárosi mindennapokról.